

Rapport

Projectnummer: 364392
Referentienummer: SWNLx
Datum: 20-12-2018

Archeologisch onderzoek plangebied 't Febriek Zuid te Lemelerveld, gemeente Dalfsen;
archeologisch bureauonderzoek

SWECO ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 2195

Concept

Verantwoording

Titel	Archeologisch onderzoek plangebied 't Febriek Zuid te Dalfsen, gemeente Dalfsen
Subtitel	Archeologisch bureauonderzoek Sweco Archeologische Rapporten 2195
ISSN-nummer	2468-4813
Projectnummer	364392
Referentienummer	SWNLX
Revisie	Concept
Datum	20 December 2018
Auteur(s)	Wouter Weerheijm senior KNA-BO archeoloog (actornummer 38767204)
E-mailadres	Wouter.Weerheijm@sweco.nl
Gecontroleerd door	Hilde Boon, MA senior KNA-archeoloog (39446695)
Paraaf gecontroleerd	
Goedgekeurd door	Jeroen van Rooij, MA Teammanager
Paraaf goedgekeurd	

Sweco voert archeologisch onderzoek uit onder procescertificaat SIKB BRL 4000 'Archeologie' en de protocollen 4001, 4002, 4003 en 4004. De archeologische werkzaamheden worden uitgevoerd in overeenstemming met de Kwaliteitsnorm van de Nederlandse Archeologie (KNA).

Administratieve gegevens

Uitvoerder	Sweco Nederland B.V.
Provincie	Overijssel
Gemeente	Dalfsen
Plaats	Lemelerveld
Toponiem	't Febriek Zuid/Ommerweg N348
Kaartbladnummer	27F
Kadastrale gegevens	F6399, F5179, F7332, F7558
x/y-coördinaten	O x: 219.423 y: 494.625 W x: 219.171 / y: 494698
Opdrachtgever	Provincie Overijssel
Onderzoeksmeldingsnummer	4655308100
Archis monumentnummer	-
Archis waarnemingsnummer	-
Oppervlakte plangebied	Ca. 2,15 ha
Bevoegde overheid	Gemeente Dalfsen
Projectmedewerker(s)	mr. W.J. Weerheijm MA, KNA-BO archeoloog (actornummer 38767204)
Periode van uitvoering	December 2018
Beheer en plaats van documentatie	Sweco Nederland BV

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7
1.1	Aanleiding van het onderzoek	7
1.2	Kader onderzoek	7
1.3	Methodiek	7
1.4	Doelstelling en vraagstelling	8
2	Bureauonderzoek	9
2.1	Afbakening plangebied, huidig gebruik en toekomstig gebruik	9
2.1.1	Afbakening plan- en onderzoeksgebied	9
2.1.2	Huidig gebruik van het plangebied	9
2.1.3	Toekomstig gebruik van het plangebied	9
2.2	Aardwetenschappelijke kenmerken	9
2.3	Archeologische waarden	11
2.3.1	Archeologische verwachtings- en beleidskaart	11
2.3.2	Archeologische Monumenten	11
2.3.3	Archeologische waarnemingen en onderzoeken	11
2.3.4	Ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen	13
2.4	Historische situatie	13
2.4.1	Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)	13
2.4.2	Historische situatie	13
3	Gespecificeerde verwachting	15
4	Conclusie en advies	16
4.1	Conclusie	16
4.2	Advies	16
	Literatuurlijst en gebruikte bronnen	17

Bijlage 1 – Locatie van het plangebied

Bijlage 2 – Geomorfologische kaart

Bijlage 3 – Bodemkaart

Bijlage 4 – Archeologische inventarisatie (Archis)

Bijlage 5 – Archeologische beleidskaart

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Dalfsen heeft Sweco Nederland B.V. een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied 't Febriek Zuid te Lemelerveld, gemeente Dalfsen (Figuur 1, zie bijlage 1 achterin het rapport). De gemeente Dalfsen wil het bestaande industrieterrein 't Febriek uitbreiden. De uitbreiding is gepland aan de zuidkant van de jongste uitbreiding aan de Handelsweg. Het plangebied is begrensd door de Posthoornweg in het westen en door de Transportweg aan de oostkant. De zuidgrens wordt gevormd door een bestaand weiland en straks door een nieuwe watergang.

Volgens de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart heeft het noordelijke deel van het plangebied een middelmatige archeologische verwachting, en het zuidelijke deel van het plangebied een lage archeologische verwachting. Op basis van dit bureauonderzoek zijn er geen aanwijzingen aangetroffen om deze verwachting naar boven of naar beneden bij te stellen. Voor het noordelijke deel van het plangebied geldt een onderzoekseis voor ingrepen groter dan 5000 m² en dieper dan 0,3 m beneden maaiveld. Het gedeelte van het plangebied binnen deze zone heeft een oppervlakte van 3.400 m². Het plangebied in zijn geheel heeft een oppervlakte van 2,15 hectare. In dergelijke gevallen geldt dat de onderzoekseis voor de zone met de hoogste verwachting wordt aangehouden, wat betekent dat het plangebied onderzoeksplchtig is.

Op basis van het bureauonderzoek wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te voeren door middel van boringen. Verspreid over de locatie dienen 6 boringen te worden uitgevoerd tot een maximale diepte van 2 m of tot 0,3 m in de C-horizont (het niet door bodenvorming beïnvloede moedermateriaal). De boringen worden geplaatst in de zone met een middelmatige archeologische verwachting op de gemeentelijke beleidsadvieskaart. Dit komt neer op een dichtheid van circa 20 boringen per hectare. Dit geldt als een karterend onderzoek. Relevante bodemlagen worden gezeefd en geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Eventueel aanwezige archeologische indicatoren (zoals keramiek, (verbrand) bot, houtskool, bewerkt vuursteen) worden per boring, per bodemlaag verzameld en beschreven. Indien intacte podzolbodems en/of archeologische indicatoren (zoals houtskool of vuursteen) worden aangetroffen, kan het grid tussen de boringen worden verdicht om de locatie nader uit te karteren.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Algemeen

In zijn algemeenheid blijft gelden dat indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, conform artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de minister verplicht is (vondstmelding via de bevoegde overheid: gemeente Dalfsen).

Tabel 1. Overzicht van archeologische perioden¹

Periode	Tijd	
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)		tot 9.000 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr.	- 4.900 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr.	- 1.900 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr.	- 800 v.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr.	- 12 v.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr.	- 450 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	- 1.050 n.Chr.
Late Middeleeuwen	1.050	- 1.500 n.Chr.
Nieuwe Tijd	1.500	- heden

Tabel 2. Indeling van het Kwartair

chronostratigrafie		jaren geleden
Kwartair	Holoceen	Subatlanticum 3.000 - heden
		Subboreaal 5.000 - 3.000
		Atlanticum 8.000 - 5.000
		Boreaal 9.000 - 8.000
		Preboreaal 10.000 - 9.000
	Pleistoceen	Laat 130.000 - 10.000
		Weichselien (ijstijd) 120.000 - 10.000
		Eemien 130.000 - 120.000
		Midden 800.000 - 130.000
		Saalien (ijstijd) 200.000 - 130.000
		Elsterien (ijstijd) 400.000 - 315.000
		Vroeg 2.400.000 - 800.000

¹ Bron: Archeologisch Basis Register 1992.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In opdracht van de gemeente Dalfsen heeft Sweco Nederland B.V. een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied 't Febriek Zuid te Lemelerveld, gemeente Dalfsen (Figuur 1, zie bijlage 1 achterin het rapport). De gemeente Dalfsen wil het bestaande industrieterrein 't Febriek uitbreiden. De uitbreiding is gepland aan de zuidkant van de jongste uitbreiding aan de Handelsweg. Het plangebied is begrensd door de Posthoornweg in het westen en door de Transportweg aan de oostkant. De zuidgrens wordt gevormd door een bestaand weiland en straks door een nieuwe watergang.

Figuur 1. Luchtfoto plangebied. Het plangebied is globaal in rood aangegeven.

1.2 Kader onderzoek

Het archeologisch bureauonderzoek is uitgevoerd op basis van de vigerende gemeentelijke archeologische beleidsdocumenten en -kaarten, en de bestemmingsplanregels.

1.3 Methodiek

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Het bureauonderzoek bestaat uit elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied; vaststellen consequenties toekomstig gebruik (LS01)
2. Aanmelden onderzoek bij Archis
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid (LS01)

4. Beschrijven huidig gebruik (LS02)
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen (LS03)
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden ondergrond (LS02, LS03, LS04)
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke kenmerken (LS04)
8. Opstellen gespecificeerde verwachting en formuleren onderzoeksstrategie (LS05)
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek (LS06)
10. Aanleveren standaardrapport - afmelden onderzoek in Archis
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-depot (DS05)

Processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan de gespecificeerde verwachting (stap 8) wordt opgesteld. Deze stappen worden behandeld in paragraaf 1.1 en hoofdstuk 2. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. Processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het openbaar maken van het bureauonderzoek voor derden bij onder meer Archis en het e-Depot.

1.4 Doelstelling en vraagstelling

De bodemingrepen die gepaard gaan met de geplande werkzaamheden zullen eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem verstoren en/of vernietigen. Derhalve dienen voorafgaand aan die werkzaamheden de archeologische waarden binnen het plangebied in kaart te worden gebracht. Het doel van het bureauonderzoek is inzicht te krijgen in de archeologische waarde van het plangebied. Het onderzoek richt zich op de vraag of er in het plangebied archeologische waarden aangetroffen kunnen worden.

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig?
- Is het plangebied voldoende onderzocht. Zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek wordt geadviseerd?

2 Bureauonderzoek

2.1 Afbakening plangebied, huidig gebruik en toekomstig gebruik

2.1.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied

Het plangebied wordt begrensd door de Posthoornweg in het westen en door de Transportweg aan de oostkant (figuur 1, bijlage 1 achterin het rapport). Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 2,15 ha en is momenteel in agrarisch gebruik.

2.1.2 Huidig gebruik van het plangebied

Het plangebied is momenteel in agrarisch gebruik en heeft geen bebouwing.

2.1.3 Toekomstig gebruik van het plangebied

Binnen het plangebied zal een bedrijventerrein worden gerealiseerd. Hiervoor zal o.a. een weg worden aangelegd en een watergang worden uitgegraven. Naar verwachting zullen deze ingrepen tot in de relevante archeologische niveaus reiken.

Figuur 2. Inrichtingsplan bedrijventerrein in blauw (boven) en watergang in blauw (onder).

2.2 Aardwetenschappelijke kenmerken

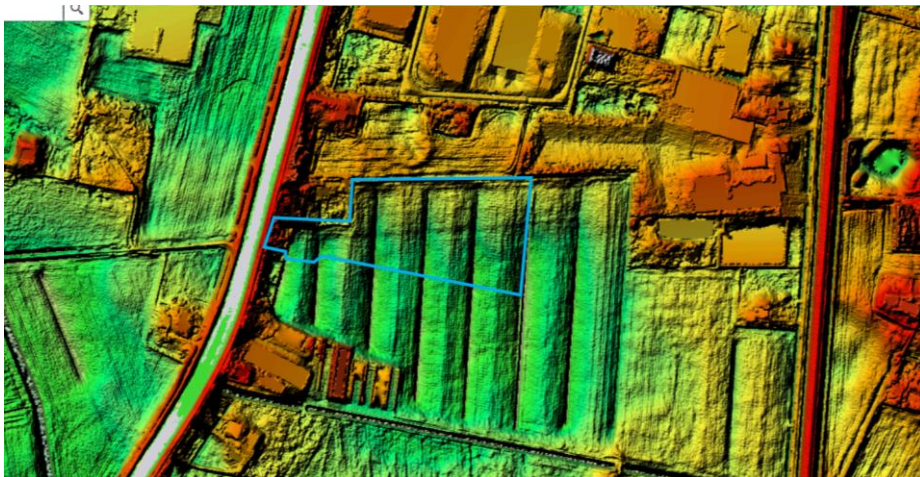
Om de landschapsgenese in beeld te brengen is gebruik gemaakt van bodemkaarten en geologische en geomorfologische kaarten. Met behulp hiervan worden de bodem en het landschap beschreven. Onderdeel van deze studie vormt een analyse van het Actueel Hoogtebestand Nederland.

Tabel 3. Aardwetenschappelijke informatie

Bron	Informatie
Geomorfologie	Dekzandwelling (3L51yc); niet-dalvormige laag (3N51)
Bodemkunde	Veldpodzolen (Hn21)
Hoogte	Circa 6,25 (noord) – 5,75 m (zuid) +NAP

Het plangebied ligt in de Archeoregio Overijssels zandgebied, een door beken doorsneden stuwwal- en dekzandgebied. Dit gebied was in de gehele prehistorie een aantrekkelijk gebied voor menselijke bewoning en activiteit.² Binnen deze archeo-regio ligt het plangebied in het oostelijk zandgebied, een gebied dat in het noorden wordt begrensd door de Overijsselse Vecht, en in het westen door de rivierklei van de Gelderse IJssel en de Oude IJssel. Het gebied wordt gekenmerkt door een sterk verbrokkelde reliëf: op korte afstanden kunnen grote verschillen voorkomen in hoogte lijnen. Zo ligt het plangebied op een hoogte van ca. 6 m +NAP; de iets ten oosten van het plangebied gelegen Lemelerberg en de Archemerberg zijn respectievelijk ca. 60 en 78 meter hoog. In het grootste deel van het oostelijk zandgebied bestaat het oppervlak uit dekzand en fluvioperiglaciale afzettingen (Boxtel Formatie).³ Het gebied heeft onder invloed gestaan van het oerstroombal van de Overijsselse Vecht die in het Pleistoceen meerdere keren haar loop heeft verlegd.

Volgens de geomorfologische kaart (Bijlage 2) bestaat de noordzijde van het plangebied uit een 'dekzandwelling' (code 3L51yc); de zuidzijde van het plangebied bestaat uit een 'niet-dalvormige laagte' (3N51). Volgens de bodemkaart (Bijlage 3) bestaat het plangebied uit een veldpodzol met leemarm en zwak lemig fijn zand (Hn21). Deze afzettingen dateren uit het Laat-Pleistoceen en bestaan uit dekzanden welke behoren tot het Laagpakket van Wierden binnen de Formatie van Boxtel. Deze zanden zijn door de wind afgezet in de laatste IJstijd, het Weichselien. Hierin is lokaal bodemvorming opgetreden in de vorm van podzolering. Een intacte podzol bestaat (van boven naar beneden) uit een A-horizont (strooisellaag/humushoudende bovengrond; doorgaans niet of nauwelijks meer herkenbaar of aanwezig), een E-horizont (uitspoelingslaag), een B-horizont (inspoelingslaag) en/of een B/C-horizont (overgangslaag, op een C-horizont (moedermateriaal). Podzolering ontstaat in relatief hoge en droge zandgronden waarop zich onder droge omstandigheden vegetatie kon ontwikkelen. Veldpodzolen worden veel aangetroffen in de jonge heideontginningen, gebieden die tot het einde van de 19^e eeuw, begin van de 20^e eeuw met heide waren bedekt (zoals ook met het plangebied het geval is geweest).

Figuur 3. Uitsnede AHN3. Het plangebied is globaal in blauw aangegeven.

² <https://www.archeologiein nederland.nl/archeoregios-0>.

³ Berendsen 2008.

Volgens het AHN (Figuur 3) ligt het noorden van het plangebied rond 6,25 m +NAP; het maaiveld loopt af naar zuiden, tot een hoogte van ca. 5,75 m +NAP. Binnen het plangebied is een duidelijk noord-zuid georiënteerd verkavelingspatroon zichtbaar, met de resten van een weg en een gedempte bermsloot (zie ook 2.4.2).

2.3 Archeologische waarden

Om de reeds bekende archeologische waarden in beeld te krijgen, zijn diverse bronnen geraadpleegd, zoals de Archeologische Monumentenkaart, Archis3 en archeologische waarden- en/of beleidskaarten van het betreffende gebied.

2.3.1 Archeologische verwachtings- en beleidskaart

De gemeente Dalfsen beschikt over een gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart (2017 – zie bijlage 5 achterin het rapport). In het noordelijke deel van het plangebied ligt een zone met een middelmatige archeologische verwachting op de beleidskaart en een archeologische dubbelbestemming in het bestemmingsplan Buitengebied. Het overige deel van het plangebied heeft volgens de archeologische beleidsadvieskaart een lage verwachting en heeft derhalve ook geen dubbelbestemming op het bestemmingsplan. Voor de noordelijke zone geldt dat er conform het bestemmingsplan moet worden aangetoond dat de archeologische waarden in voldoende mate zijn vastgesteld. Er geldt een onderzoekseis voor ingrepen groter dan 5000 m² en dieper dan 0,3 m beneden maaiveld. Het gedeelte van het plangebied met een middelmatige archeologische verwachting heeft een oppervlakte van 3.400 m².

2.3.2 Archeologische Monumenten

De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van belangrijke archeologische terreinen in Nederland. In het plangebied zijn geen AMK-terreinen geregistreerd. In de directe omgeving van het plangebied (in een straal van een kilometer rondom het plangebied) zijn geen AMK-terreinen geregistreerd. Het meest dichtbij zijnde AMK-terrein ligt op bijna 5 kilometer ten zuiden van het plangebied bij Raalte (AMK terrein 13363, Jonge Raansblok, terrein met een deel van een esdek waar op drie locaties vuurstenen artefacten uit het Mesolithicum zijn aangetroffen).

2.3.3 Archeologische waarnemingen en onderzoeken

In het Archeologisch Informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed staan alle bekende archeologische vondsten/waarnemingen en onderzoeken geregistreerd. In het plangebied zijn geen vondstlocaties geregistreerd. In de directe omgeving, binnen een straal van ca. 1000 m, zijn drie vondstlocaties geregistreerd. Ook zijn diverse archeologische onderzoeken ter plaatse en rond het plangebied uitgevoerd (zie Tabel 4 en bijlage 4).

Tabel 4. vondstlocaties in de directe omgeving van het plangebied

zaakID / Archis2	complex	verwerving	datering
2448617100	Niet te bepalen	Booronderzoek	n.v.t.
3113489100	Bewoning	Niet-archeologisch	Midden-Mesolithicum/ Vroeg-Neolithicum
2471289100	Niet te bepalen	Booronderzoek	Nieuwe tijd

Ten noorden van het plangebied, in de kern van Lemelerveld bij de kruising tussen de N348 en de Molnhoek/Brugstraat (ca. 1 kilometer afstand), staat een vondstmelding met Zaak ID 2448617100 geregistreerd in Archis3. Het betreft een bureau- en booronderzoek in het kader van de reconstructie van de N348. De toelichting in Archis geeft echter geen vondsten aan, en ook in de rapportage worden geen vondsten of indicatoren genoemd. Mogelijk heeft dit te maken met de opstartproblemen met Archis3 in 2014. Op iets meer dan een kilometer ten zuiden van het plangebied staan nog drie vondstmeldingen geregistreerd. Bij de Luttenberg staat Zaak ID 3113489100 geregistreerd; de vondst op een boerenerf van een stenen werktuig uit het Midden-Mesolithicum/Vroeg-Neolithicum ('geroellkeule'). Ook op ca. 1 kilometer ten zuiden van het plangebied, bij de N348 staat nog een vondstmelding. Hier zijn bij een booronderzoek stukjes baksteen, houtskool en steengoed uit de Nieuwe tijd aangetroffen. Waarschijnlijk gaat het om opgebracht materiaal in plaats van een archeologische vindplaats. Er is dan ook geen vervolgonderzoek geadviseerd.

In de directe omgeving zijn enkele onderzoeken uitgevoerd, onder andere op percelen direct aangrenzend aan het plangebied. Zo is in 2009 een booronderzoek uitgevoerd direct ten noorden van het plangebied (Zaak ID 2250806100).⁴ Tijdens dit onderzoek zijn 11 boringen gezet, waarvan 5 een gedeeltelijk en 2 boringen een geheel intact podzolprofiel opleverden. De bodemopbouw binnen het betreffende plangebied was dus behoorlijk intact, al leek het terrein wel wat te zijn afgevlakt. Vanwege het ontbreken van archeologische indicatoren, in combinatie met het feit dat in de omgeving weinig archeologische vondsten/waarnemingen stonden geregistreerd, is geadviseerd het betreffende plangebied vrij te geven voor de geplande ontwikkelingen (nieuwbouw).

Het perceel direct ten oosten van het plangebied is in 2014 door middel van een booronderzoek onderzocht (Zaak ID nummer 2439026100).⁵ Tijdens het veldonderzoek zijn in totaal 21 boringen gezet. De boringen P3-14, 15 en 16 werd een restant van een B-horizont aangetroffen. Deze boringen werden gezet in de uiterste noordoosthoek van het betreffende plangebied. In één boring werd een intact profiel aangetroffen, boring P4-06. Deze boring is gezet direct aangrenzend aan het plangebied, wat dan overeenkomt met de resultaten van het onderzoek in 2009. In 2008 is een booronderzoek uitgevoerd in het kader van de herontwikkeling Nieuwe Landen II en bedrijventerrein Parallelweg (Zaak ID 2171815100)⁶, een plangebied dat nog net in de uiterste zuidwesthoek grenst aan het huidige plangebied. Tijdens dit onderzoek zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. Verder staat er nog een onderzoek geregistreerd over de lengte van de N348, het reeds vermelde onderzoek met Zaak ID 2448617100. Dit onderzoek heeft geen archeologische vondsten opgeleverd in de nabijheid van het plangebied.

Resumerend kan worden gesteld dat er weinig archeologische informatie beschikbaar is met betrekking tot de omgeving van het plangebied. Er zijn weinig vondsten gedaan. Het onderzoek bij de naastgelegen percelen heeft zowel verstoorde als intacte profielen opgeleverd. De intacte profielen die bij de vorige onderzoeken zijn aangetroffen bevinden zich zowel direct aan de noordzijde als direct aan de oostzijde van het plangebied. Dit zou betekenen dat er mogelijk ook binnen het huidige plangebied (deels) een intact

⁴ Dijk 2008.

⁵ Osinga/Boekema 2015.

⁶ Nederpelt/Klinck 2008.

bodemprofiel met podzolering aanwezig kan zijn, met een verhoogde archeologische verwachting.

2.3.4 Ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen

Er zijn geen boven- of ondergrondse bouwhistorische waarden in het plangebied bekend. Raadpleging van de site van het Bodemloket⁷ en de Verstoringsbronnenkaart van de RCE⁸ heeft geen aanvullende informatie opgeleverd.

2.4 **Historische situatie**

2.4.1 Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW)

De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Overijssel geeft inzicht in de archeologische, historisch-stedenbouwkundige en de historisch-geografische waarden van de regio. Volgens de CHW zijn er geen bijzondere objecten of structuren binnen of in de nabije omgeving van het plangebied.⁹

2.4.2 Historische situatie

Op de website van de CHW van de provincie Overijssel zijn historische kaarten geraadpleegd, waaronder de kaart van Christiaan Sgroten (1573), Ten Have (1648) en de Hottingerkaart van 1787. Deze kaarten leverden geen informatie op met betrekking tot het plangebied, waarschijnlijk omdat het plangebied in een uitgestrekt gebied lag met woeste gronden en heidegebied. De eerste gedetailleerde kaart met betrekking tot het plangebied is de Kadasterkaart 1811-1832.¹⁰ Op deze kaart is te zien dat het plangebied in een uitgestrekt heidegebied ligt (Dalmsholt), zonder bebouwing in de directe omgeving.

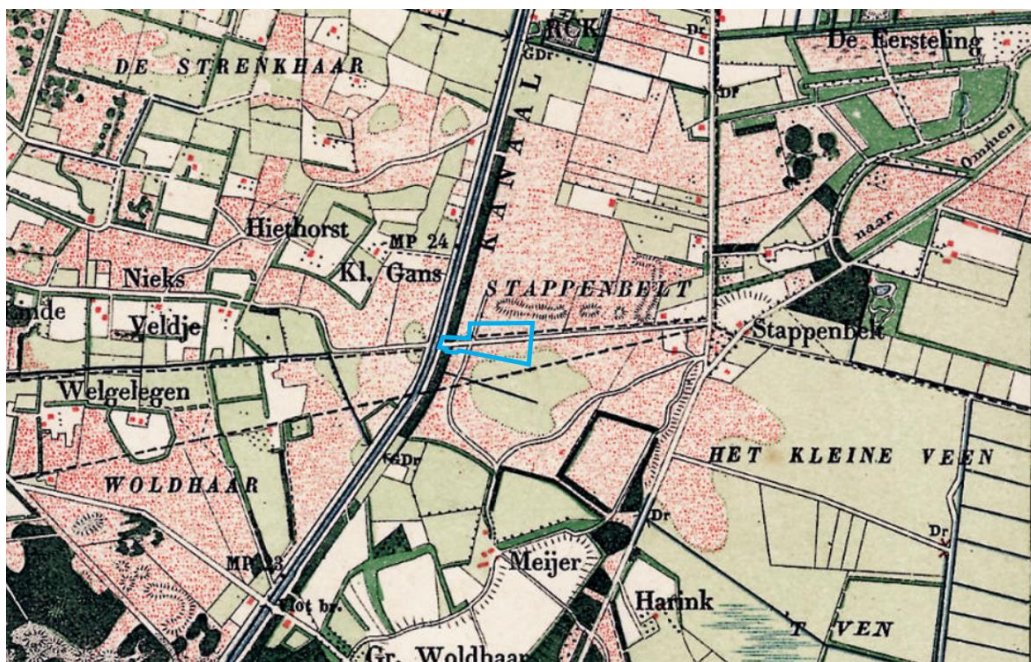
Rond 1850 werd de Overijsselsche Kanalisatie Maatschappij opgericht. Het eerste kanaal dat werd aangelegd was in 1855 het Overijsselsch Kanaal van Zwolle via Lemelerveld en Vroomshoop naar Almelo (ten noorden van het plangebied). Het zijkanaal Lemelerveld-Raalte-Deventer (direct ten westen van het plangebied) werd in 1858 geopend. Met de komst van de kanalen werd het gebied verder ontgonnen. Het plaatsje Lemelerveld ontstond op het kruispunt van de kanalen, zeker nadat de Overijsselse Beetwortelfabriek daar werd opgericht. Op de topografische kaart van 1850 is een nieuw stelsel van wegen te zien, waaronder een weg die vanuit het westen over het kanaal in de lengterichting door het plangebied loopt. Op het AHN beeld (Figuur 3) zijn nog de weg en de gedempte bermsloot te zien. Op de kaart van 1890 (Figuur 4) is nog een klein weggetje te zien parallel aan het kanaal. Het omringende land bestaat nog uit heidegebied. Direct ten oosten van het plangebied is het reliëf van een klein dekzandruggetje aangegeven. De topografische kaart van 1934 laat voor het eerst zien dat het plangebied is ontgonnen tot akkergebied, met in de noordwesthoek de boerderij van Posthoornweg 12 (net buiten het plangebied). De west-oost georiënteerde weg door het plangebied blijft tot 1975 op de kaarten afgebeeld, maar is niet meer zichtbaar op de kaart van 1976. Vanaf de millennium wisseling wordt de omgeving van het plangebied steeds verder ontwikkeld, met de komst van het bedrijventerrein ten noorden van het plangebied.

⁷ <http://www.bodemloket.nl/kaart>.

⁸ <https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Verstoringsbronnenkaart>.

⁹ http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer/app/cwk_discipline/v1.

¹⁰ <http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/alle-afbeeldingen/detail/a75104aa-94d7-11e5-99ad-03b9d17c2f89>.

Figuur 4. Uitsnede AHN3. Het plangebied is globaal in blauw aangegeven.

3 Gespecificeerde verwachting

Op basis van de landschappelijke ontwikkeling van het gebied, en de bekende archeologische en historisch-geografische waarden is een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied.

Het plangebied bestaat uit een iets hoger gelegen gedeelte in het noorden (dekzandwelling) en een lager gelegen gedeelte in het zuiden. Voor het hoger gelegen gedeelte van het plangebied bestaat een middelmatige archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten uit vanaf het Laat-Paleolithicum tot aan de Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd. In de omgeving zijn weinig vondsten bekend, maar de vondst van een stenen werktuig uit het Midden-Mesolithicum/Vroeg-Neolithicum ('geroellkeule') geeft aan dat het gebied wel degelijk vanaf de vroege prehistorie mensen in het gebied aanwezig zijn geweest. De mogelijke resten uit het Laat-Paleolithicum/Mesolithicum bestaan uit resten van kampementen van jager/verzamelaars met vondsten van voornamelijk vuursteen en grondsporen in de vorm van haardkuilen met houtskool. De vondsten kunnen in principe direct onder de bouwvoor worden aangetroffen. Voor de periode Neolithicum/Late Bronstijd tot aan de Late Middeleeuwen kunnen mogelijke archeologische resten bestaan uit sporen van paalkuilen, afvalkuilen, en sporen van verkaveling en landgebruik, en vondsten van aardewerk. Ook deze sporen kunnen direct vanaf het maaiveld worden aangetroffen, met name op de hoger gelegen delen van het plangebied. Vanaf de ontginningen in de Late Middeleeuwen tot in de Nieuwe tijd bevonden zich plaatselijk kleine boerderijplaatsen in de omgeving van het plangebied. Er zijn op basis van historisch kaartmateriaal geen aanwijzingen aangetroffen voor bewoning van het plangebied in deze periode, maar het kan gezien de iets hogere ligging in de omgeving ook niet geheel worden uitgesloten (lage tot middelmatige archeologische verwachting). Voor het zuidelijke deel van het plangebied geldt een lage archeologische verwachting; dit lager gebied is waarschijnlijk natter en daarmee onaantrekkelijk geweest voor bewoning.

4 Conclusie en advies

4.1 Conclusie

Volgens de gemeentelijke archeologische beleidsadvieskaart heeft het noordelijke deel van het plangebied een middelmatige archeologische verwachting, en het zuidelijke deel van het plangebied een lage archeologische verwachting. Op basis van dit bureauonderzoek zijn er geen aanwijzingen aangetroffen om deze verwachting naar boven of naar beneden bij te stellen. Voor het noordelijke deel van het plangebied geldt een onderzoekseis voor ingrepen groter dan 5000 m² en dieper dan 0,3 m beneden maaiveld. Het gedeelte van het plangebied binnen deze zone heeft een oppervlakte van 3.400 m². Het plangebied in zijn geheel heeft een oppervlakte van 2,15 hectare. In dergelijke gevallen geldt dat de onderzoekseis voor de zone met de hoogste verwachting wordt aangehouden, wat betekent dat het plangebied onderzoeksplichtig is.¹¹

Beantwoording onderzoeksvragen

- *Zijn mogelijk archeologische waarden in het plangebied aanwezig?*
Voor het plangebied geldt een middelmatige archeologische verwachting voor de periode Laat-Paleolithicum tot aan de Late Middeleeuwen/Nieuwe tijd.
- *Is het plangebied voldoende onderzocht. Zo nee, welke vorm van nader archeologisch onderzoek wordt geadviseerd?*
Nee, er is nog vervolgonderzoek noodzakelijk.

4.2 Advies

Op basis van het bureauonderzoek wordt geadviseerd om een vervolgonderzoek uit te voeren door middel van boringen. Verspreid over de locatie dienen 6 boringen te worden uitgevoerd tot een maximale diepte van 2 m of tot 0,3 m in de C-horizont (het niet door bodenvorming beïnvloede moedermateriaal). De boringen worden geplaatst in de zone met een middelmatige archeologische verwachting op de gemeentelijke beleidsadvieskaart. Dit komt neer op een dichtheid van circa 20 boringen per hectare. Dit geldt als een karterend onderzoek. Relevante bodemlagen worden gezeefd en geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Eventueel aanwezige archeologische indicatoren (zoals keramiek, (verbrand) bot, houtskool, bewerkt vuursteen) worden per boring, per bodemlaag verzameld en beschreven. Indien intacte podzolbodems en/of archeologische indicatoren (zoals houtskool of vuursteen) worden aangetroffen, kan het grid tussen de boringen worden verdicht om de locatie nader uit te karteren.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid op basis van dit rapport een selectiebesluit neemt. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Algemeen

In zijn algemeenheid blijft gelden dat indien bij de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht archeologische resten worden aangetroffen, conform artikel 5.10 en 5.11 van de Erfgoedwet aanmelding van de desbetreffende vondsten bij de minister verplicht is (vondstmelding via de bevoegde overheid: gemeente Dalfsen).

¹¹ Telefonische mededeling dhr. A. Vissinga, regio-archeoloog Oversticht d.d. 20 december 2018.

Literatuurlijst en gebruikte bronnen

Berendsen, H.J.A., 2008. Landschappelijk Nederland. De fysisch-geografische regio's. Assen.

Dijk, D.A., 2008. Lemelerveld, Posthoornweg 11. Gemeente Dalfsen (Ov.). Een inventariserend Archeologisch Veldonderzoek (IVO-O). Zuidhorn. Steekproef rapport 2008-07/07.

Nederpelt, S./S. Klinck, 2008: Dalfsen, Lemelerveld. De Nieuwe Landen II en bedrijventerrein Parallelweg, Amersfoort. ADC rapport 1168.

Osinga, M./Y. Boekema, 2015. Archeologisch onderzoek 't Febriek te Lemelerveld. Inventariserend veldonderzoek. Groningen. GAR 1463.

ahn.maps.arcgis.com

archis.cultureelerfgoed.nl

www.bodemloket.nl

www.topotijdreis.nl

Bijlage 1 – Locatie van het plangebied

218000.000

219000.000

220000.000

221000.000

496000.000

495000.000

494000.000

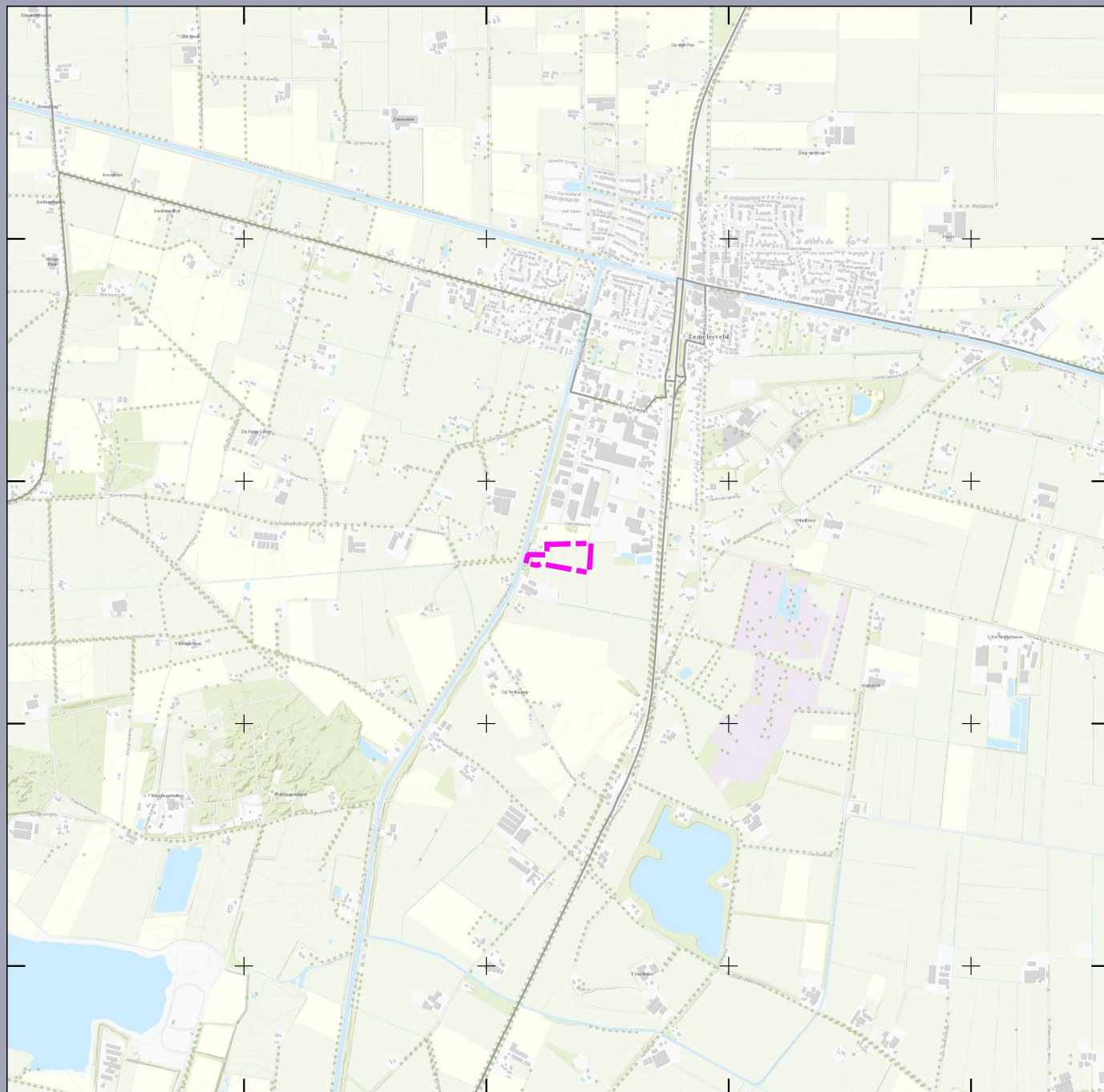
493000.000

496000.000

495000.000

494000.000

493000.000

218000.000

219000.000

220000.000

221000.000

 Plangebied

Locatie van het plangebied 't Febriek Zuid

Opdrachtgever: Gemeente Dalfsen
Projectnummer: 364392

SWECO

Status: definitief
Datum: 19-12-2018
Schaal: 1:25.000
Formaat: A4

Getekend: GO - Gecontroleerd: WW

0 500 1000 m

Bijlage 2 – Geomorfologische kaart

218000.000

219000.000

220000.000

496000.000

496000.000

495000.000

495000.000

494000.000

494000.000

218000.000

219000.000

220000.000

 Plangebied

Geomorfologische kaart 't Febriek Zuid

Opdrachtgever: Gemeente Dalfsen
Projectnummer: 364392

SWECO

Status: definitief
Datum: 19-12-2018
Schaal: 1:15.000
Formaat: A4

Getekend: GO - Gecontroleerd: WW

0 500 1000 m

Bijlage 3 – Bodemkaart

218000.000

219000.000

220000.000

496000.000

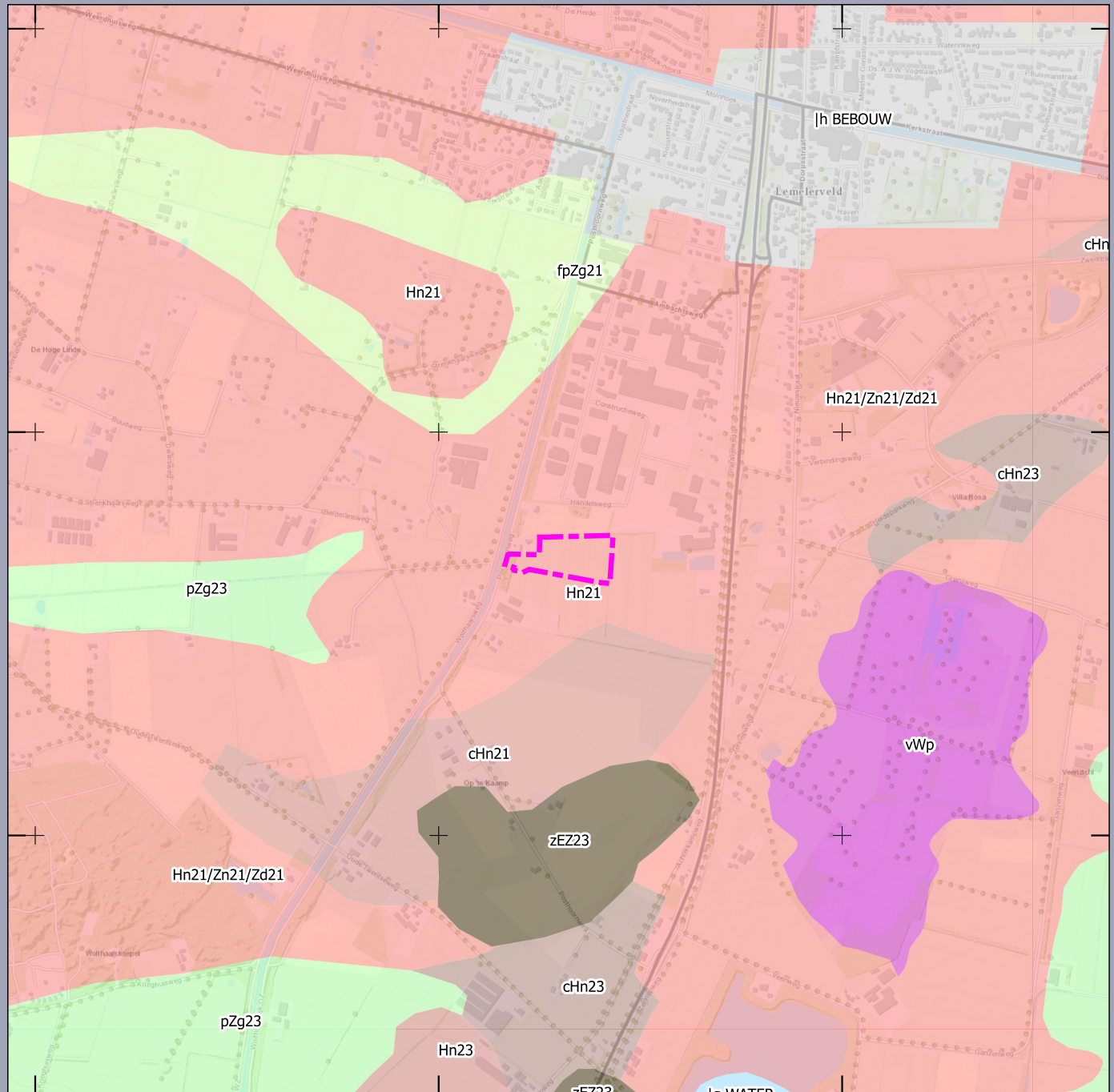
496000.000

495000.000

495000.000

494000.000

494000.000

218000.000

219000.000

220000.000

 Plangebied

Bodemkaart 't Febriek Zuid

Opdrachtgever: Gemeente Dalfsen
Projectnummer: 364392

SWECO

Status: definitief
Datum: 19-12-2018
Schaal: 1:15.000
Formaat: A4

Getekend: GO - Gecontroleerd: WW

0 500 1000 m

Bijlage 4 – Archeologische Inventarisatie (Archis)

218000.000

219000.000

220000.000

221000.000

496000.000

495000.000

494000.000

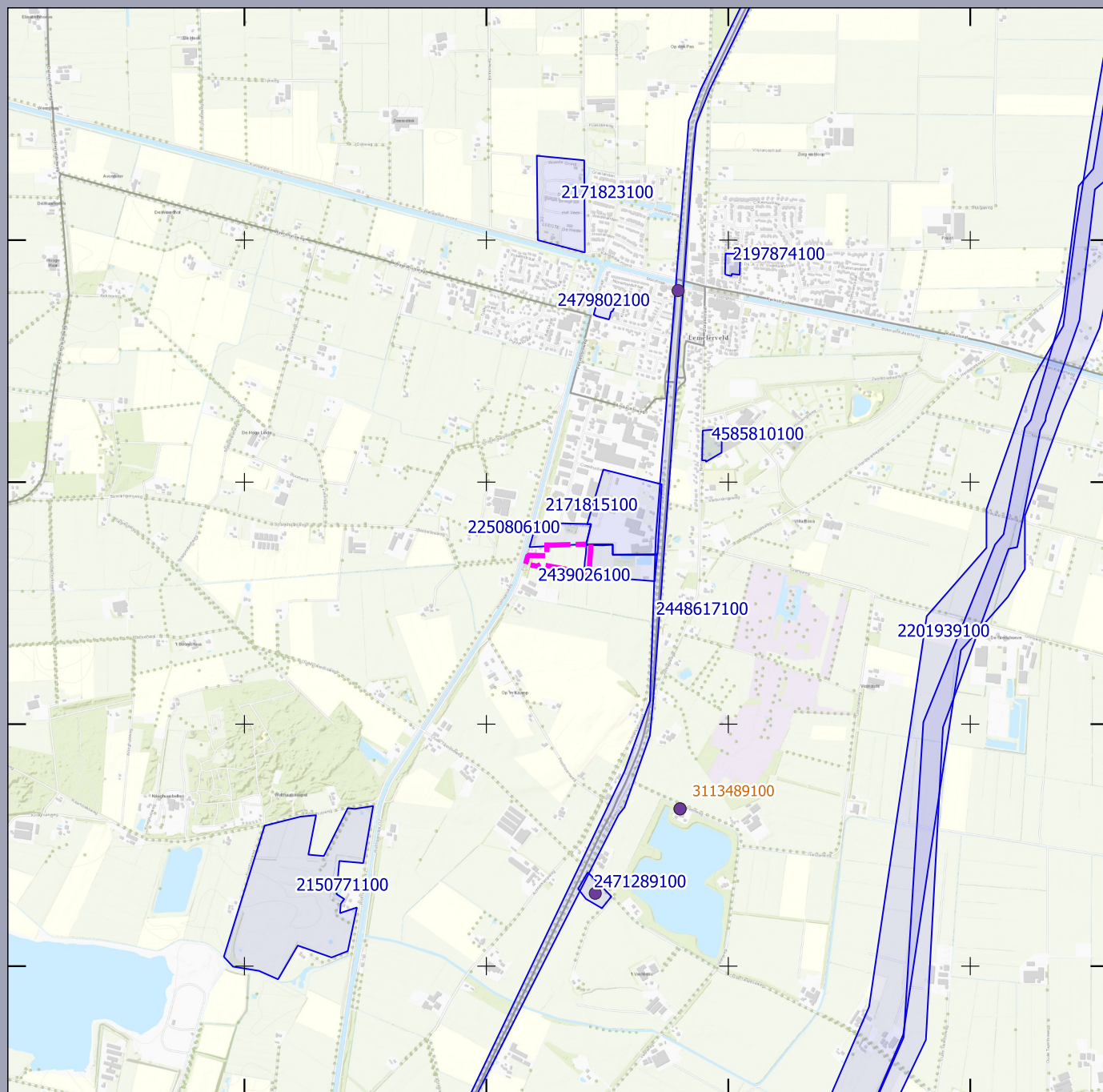
493000.000

496000.000

495000.000

494000.000

493000.000

218000.000

219000.000

220000.000

221000.000

Plangebied

Archis onderzoeksmeldingen

Archis vondstmeldingen

Archis vondstlocaties

Basiskaart archeologie 't Febriek Zuid

Opdrachtgever: Gemeente Dalfsen
Projectnummer: 364392

Status: definitief
Datum: 19-12-2018
Schaal: 1:25.000
Formaat: A4

Getekend: GO - Gecontroleerd: WW

0 500 1000 m

Bijlage 5 – Archeologische beleidskaart

218000.000

219000.000

220000.000

496000.000

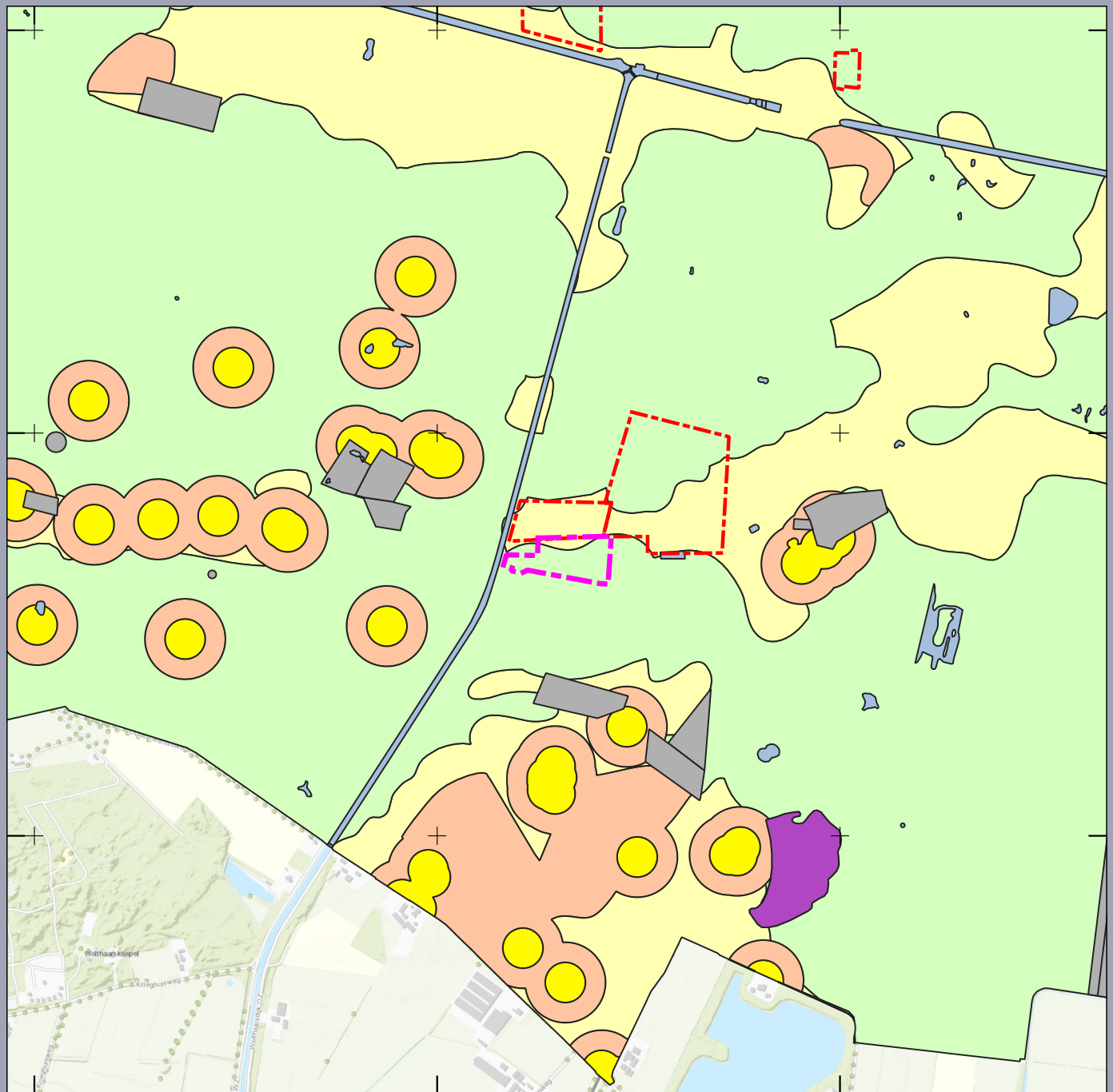
496000.000

495000.000

495000.000

494000.000

494000.000

218000.000

219000.000

220000.000

Plangebied

AWG2

AWG3

AWG4

AWV10

AWV5

AWV6

AWV7

AWV8

AWV9

Onderzoeksgebieden

Gemeentelijke beleidskaart 't Febriek Zuid

Opdrachtgever: Gemeente Dalfsen
Projectnummer: 364392

SWECO

Status: definitief
Datum: 19-12-2018
Schaal: 1:15.000
Formaat: A4

Getekend: GO - Gecontroleerd: WW

0 500 1000 m

